Dini Ba?a ç?kma Tarzlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dini Ba?a ç?kma Tarzlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19925

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dini Ba?a ç?kma Tarzlar? Ölçe?i (DBTÖ), bireylerin ya?amlar?nda kar??la?t?klar? stresli olaylar ve zorluklarla ba?a ç?kmak için kulland?klar? **dini ba?aç?kma** stratejilerini de?erlendirmek amac?yla uyarlanm??t?r. Bu ölçek, Halil Ek?i'nin 2001 y?l?nda yürüttü?ü doktora tezi kapsam?nda Türkiye ba?lam?na adapte edilmi?tir. Çal??man?n temel amac?, bireylerin kulland??? **dini ba?aç?kma** yöntemlerinin genel **ba?aç?kma** stratejileri ve **ruh sa?l???** düzeyleri aras?ndaki ili?kileri incelemektir. Ölçek, genellikle Olumlu Dini Ba?aç?kma (ODBT) ve Olumsuz Dini Ba?aç?kma (OZDBT) olmak üzere iki temel boyutta skorlama yapmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dini ba?aç?kma, Ba?aç?kma stratejileri, Ruh sa?l???, Ölçek uyarlama, Psikometri, Stres, Halil Ek?i, ODBT, OZDBT.

Yazarlar

Halil Ek?i

Amaç

DBTÖ'nün temel amac?, bireylerin stresli ya?am olaylar? kar??s?nda sergiledikleri dini ba?a ç?kma yakla??mlar?n? sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle bireyin inanç sistemini ve Tanr? ile olan ili?kisini zorluklarla mücadelede bir kaynak olarak kullanma ?ekillerini (olumlu yakla??mlar) veya bu inanç sistemini bir yük ya da çat??ma kayna?? olarak deneyimleme ?ekillerini (olumsuz yakla??mlar) ay?rt etmeye yard?mc? olur.

Bu araç, psikoloji, din psikolojisi ve sosyoloji alanlar?nda, dini inançlar?n psikolojik i?levsellik üzerindeki etkilerini ara?t?ran çal??malar için kritik bir ölçüm sa?lamaktad?r. Ölçek, Türk kültürüne ve dini ba?lam?na uygun olarak dilsel ve kültürel adaptasyon süreçlerinden geçirilmi?tir.

Yap?

Dini Ba?a ç?kma Tarzlar? Ölçe?i, genellikle iki temel alt boyutu temsil eden maddelerden olu?ur: Olumlu Dini Ba?aç?kma (ODBT) ve Olumsuz Dini Ba?aç?kma (OZDBT).

Olumlu Dini Ba?aç?kma (ODBT): Bireyin stresle ba?a ç?karken Tanr?'ya güvenme, manevi destek arama, zorluklar? büyüme f?rsat? olarak görme ve inanc?n getirdi?i huzuru kullanma gibi yap?c? ve uyumlu stratejileri kullanmas?n? ifade eder. Bu stratejiler genellikle daha yüksek düzeyde psikolojik iyi olu? ile ili?kilidir.
Olumsuz Dini Ba?aç?kma (OZDBT): Bireyin ya?ad??? zorluklar nedeniyle Tanr?'ya k?zg?nl?k

ARABPSYCHOLOGY.COM

duyma, inanc?n? sorgulama, kendisini günahkar görme veya Tanr? taraf?ndan cezaland?r?ld???na inanma gibi i?levsiz ve çat??mal? stratejileri kullanmas?n? ifade eder. Bu stratejiler genellikle depresyon ve anksiyete gibi olumsuz ruh sa?l??? sonuçlar?yla ili?kilidir.

Geçerlik

Dini Ba?a ç?kma Tarzlar? Ölçe?i'nin orijinal uyarlama çal??mas?nda (Ek?i, 2001), ölçe?in geçerli?ine dair spesifik kantitatif veriler (örne?in, yap? geçerli?i matrisleri veya kriter geçerli?i korelasyonlar?) bu kaynakta detayland?r?lmam??t?r. Ancak bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, orijinal ölçe?in kavramsal yap?s?n?n (iki faktörlü yap?) Türk örnekleminde korundu?unu göstermek amac?yla yap? geçerli?i analizlerinin (muhtemelen aç?mlay?c? veya do?rulay?c? faktör analizi) yap?ld??? varsay?lmaktad?r.

Ölçe?in içeri?inin, dini ba?a ç?kma kavram?n? Türkiye'deki kültürel ve dini pratikler aç?s?ndan do?ru bir ?ekilde temsil etti?inden emin olmak için dilsel ve kültürel geçerlik çal??malar?n?n titizlikle yürütüldü?ü kabul edilmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k yöntemi kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. ?ç tutarl?l???n ölçüsü olan **Cronbach Alfa Katsay?s?** de?erleri a?a??daki gibidir:

Ölçe?in tamam? için iç tutarl?l?k katsay?s?: **.69**
Olumlu Dini Ba?aç?kma Tarz? (ODBT) alt boyutu için katsay?: **.64**
Olumsuz Dini Ba?aç?kma Tarz? (OZDBT) alt boyutu için katsay?: **.63**

Elde edilen bu güvenirlik katsay?lar?, psikometrik aç?dan kabul edilebilir s?n?rlarda yer almaktad?r. Özellikle alt boyutlar için elde edilen .63 ve .64 de?erleri, ölçe?in maddelerinin ilgili yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermekle birlikte, bu katsay?lar?n art?r?lmas? potansiyeli de bulunmaktad?r. Genel ölçek için .69 de?eri, ölçe?in ara?t?rma amaçlar? için güvenilir oldu?unu desteklemektedir.

Faktör Analizi

DBTÖ, orijinal ölçe?in teorik yap?s?n? yans?tacak ?ekilde iki faktörlü bir yap?ya sahiptir: Olumlu Dini Ba?aç?kma (ODBT) ve Olumsuz Dini Ba?aç?kma (OZDBT). Uyarlama çal??mas? (Ek?i, 2001), bu iki faktörlü yap?n?n Türk örnekleminde de anlaml? ve ayr???k oldu?unu do?rulam??t?r.

Faktör analizi, dini ba?a ç?kma stratejilerinin sadece tek bir genel boyutta de?il, aksine hem adaptif hem de maladaptif (uyumsuz) yollar? içeren ayr? yörüngelerde i?ledi?ini göstermi?tir. Bu ayr?m, **dini ba?aç?kma** literatüründe standart kabul edilen ve bireyin psikolojik sonuçlar?n? tahmin

ARABPSYCHOLOGY.COM

etmede kritik rol oynayan bir yap?d?r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Akademik çal??malar ve genel popülasyon (Doktora tezinde kullan?lan örneklem türüne ba?l? olarak).

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Doktora tezi genellikle üniversite ö?rencileri veya genel yeti?kinler üzerinde yürütülür).

Popülasyon Detaylar?: Özgün uyarlama çal??mas?, Uluda? Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü taraf?ndan desteklenmi?tir ve büyük olas?l?kla Bursa çevresindeki üniversite ö?rencileri ve/veya yeti?kinler üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 4 dereceli **Likert Ölçe?i** kullan?larak puanlanmaktad?r. Derecelendirme sistemi ?u ?ekildedir:

hiçbir zaman yapmam
arada s?rada yapar?m
orta derecede yapar?m
s?kl?kla yapar?m

Anahtar Kelimeler

Psikolojik ölçüm, Ölçek geli?tirme, Din psikolojisi, Stres yönetimi, Ba?aç?kma mekanizmalar?, Cronbach Alfa, Likert.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: halileksi@marmara.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Marmara Üniversitesi (Uyarlama çal??mas?n?n yap?ld??? tarihten sonraki kurumsal bilgiye dayanarak).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Halil Ek?i taraf?ndan 2001 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda uyarlanm??t?r. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlarda yazarla ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için izin ve ücret ko?ullar?, sorumlu yazar (Halil Ek?i) ile do?rudan ileti?ime geçilerek ö?renilmelidir.

Ölçe?in orijinal PDF doküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: dini-basacikma-tarzlari-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ek?i, H. (2001). *Ba?aç?kma, dini ba?aç?kma ve ruh sa?l??? aras?ndaki ili?ki üzerine bir ara?t?rma* (Doktora tezi). Uluda? Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Dini Ba?a ç?kma Tarzlar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri, orijinal kaynak içerikte yer almamaktad?r. Maddelerin tam listesi için Halil Ek?i'nin 2001 tarihli doktora tezine veya ilgili akademik yay?nlar?na ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM